

Рідуш Б.Т.

**НОВА ПАМ'ЯТКА МОБІЛЬНОГО
ВЕРХНЬОПАЛЕОЛІТИЧНОГО
МИСТЕЦТВА З ПОДНІСТРОВ'Я**

На стоянці Дорошівці III виявлений виріб з бивня молодого мамонта із складним геометричним орнаментом. Виявлений орнамент відрізняється від відомих на сьогодні палеолітичних орнаментів. Вік знахідки оцінюється приблизно в 25-30 тис. р.т.

Стоянка Дорошівці III знаходиться на правому березі Дністра, в урочищі Глинище, що на західній околиці с. Дорошівці Заставнівського району Чернівецької області. Стоянка вперше була виявлена О.П. Чернишем у 1968 р. (під назвою «Острів») [Археологія ..., 1987]. Проте пізніше не досліджувалась. Внаслідок видобутку піску і суглинку стоянка була значною мірою знищена.

У 2000 р. при видобутку піску і суглинку місцевими жителями в уступі 20-метрової надзаплавної тераси були виявлені кістки мамонта, про що було повідомлено у Чернівецький університет. Тоді ж місцезнаходження було обстежене автором, який встановив наявність культурного шару, пов'язаного з похованим ґрунтом на глибині біля 6 м від сучасної поверхні тераси. Були знайдені кістки й інших тварин зі слідами утилізації, а також нечисленні кременеві знаряддя пізньопалеолітичного вигляду [Рідуш, 2002].

У 2004 р. Б. Рідусом та С. Пивоваровим (Буковинський центр археологічних досліджень Чернівецького національного університету), була зроблена зачистка розрізу, а з 2006 р. дослідження місцезнаходження продовжується під керівництвом Л. Кулаковської (ІА НАН України) [Кулаковська та ін., 2008].

Під час зачистки 2004 р. у верхній частині розрізу простежувались напівзруйновані рештки давньоруської землянки. Нижче, у товщі лесоподібного суглинку, виявлені два культурні шари, з яких верхній, що розташовувався на глибині біля 6 м від кромки обриву, а нижній ще

Ridush B.T.

**NEW FIND OF UPPER
PALAEOLITHIC MOBILE ART
FROM MIDDLE DNIESTER BASIN**

на 1,5 м нижче. При чому нижній культурний шар був пов'язаний із тонким (до 1-2 см) вуглистим проверстком, який залягав хвилеподібно (соліфлюкційна деформація) і простежувався на протязі 5-6 м. У західній частині шару по простяганню виявлений залишок вогнища із подрібненими уламками (розміром до 1-2 см) костей тварин та кременевими виробами. Там само, біля залишків вогнища, знайдений уламок бивня молодого мамонта 15 см завдовжки та від 1,5 до 2, 5 см в діаметрі. На тонкому кінці бивня вирізаний штифт до 1 см завдовжки та 0,8-0,9 см в діаметрі (рис. 1). Очевидно, що це утилітарний виріб, що можливо використовувався при обробці кременю як посередник або віджимник. На поверхні бивня були видні насічки шириною 0,2-0,3 мм, які спочатку частково нівелювалися його дрібною поздовжньою тріщинуватістю. Проте після консервації та реставрації поверхня бивня виявилася вкритою складним геометричним орнаментом (рис. 1, 2).

Орнаментовані кістяні вироби широко відомі з ряду верхньопалеолітичних стоянок Євразії (Мізін, Мальта, Авдеево), проте всі вони істотно відрізняються від орнаменту з Дорошівців. Більш того, ми не знайшли відповідників й серед пізніших археологічних культур та етнографічних матеріалів.

Із стратиграфічного положення шару можна зробити висновок, що вік знахідки добузький і може бути оцінений приблизно в 25-30 тис.р.т. Точне датування виробу буде остаточно встановлене після додаткових радіовуглецевих датувань шару й самого виробу.

ЛІТЕРАТУРА

Грибович Р.Т., Мацкевой Л.Г., Савич В.П., Черныш А.П. Археология Прикарпатья, Волыни и Закарпатья (каменный век). - К.: Наук. думка, 1987.

Кулаковська Л., Усик В, Рідуш Б., Пеан С. Палеолітична стоянка Дорошівці III в Середньому Подністров'ї (Попереднє повідомлення) // Дослідження первісної археології в Україні (До 50-річчя

відкриття палеолітичної стоянки Радомишль). Матеріали міжнародної наукової конференції «Радомишль та його історія» 3-4 жовтня 2006 р. – К.: КОРВІН ПРЕСС, 2008. – С. 51-52.

Рідуш Б. Нові палеолітичні місцезнаходження на Буковині // Буковинський історико-етнографічний вісник. – Вип. 4. – Чернівці: Золоті литаври, 2002. – С. 13-16.

Ridush B.T.

NEW FIND OF UPPER PALAEOLITHIC MOBILE ART FROM MIDDLE DNIESTER BASIN

An artefact made from the young mammoth tusk decorated by compound geometrical ornamental pattern was found on the site Doroshivtsi III, at the Middle Dniester basin. The found decorative pattern differs from the Palaeolithic ornaments known for today. The age of find is estimated approximately up to 25-30 Ky.

Рис. 1. Загальний вигляд виробу з бивня мамонта.

Fig. 1. General view of the artefact manufactured from a mammoth tusk

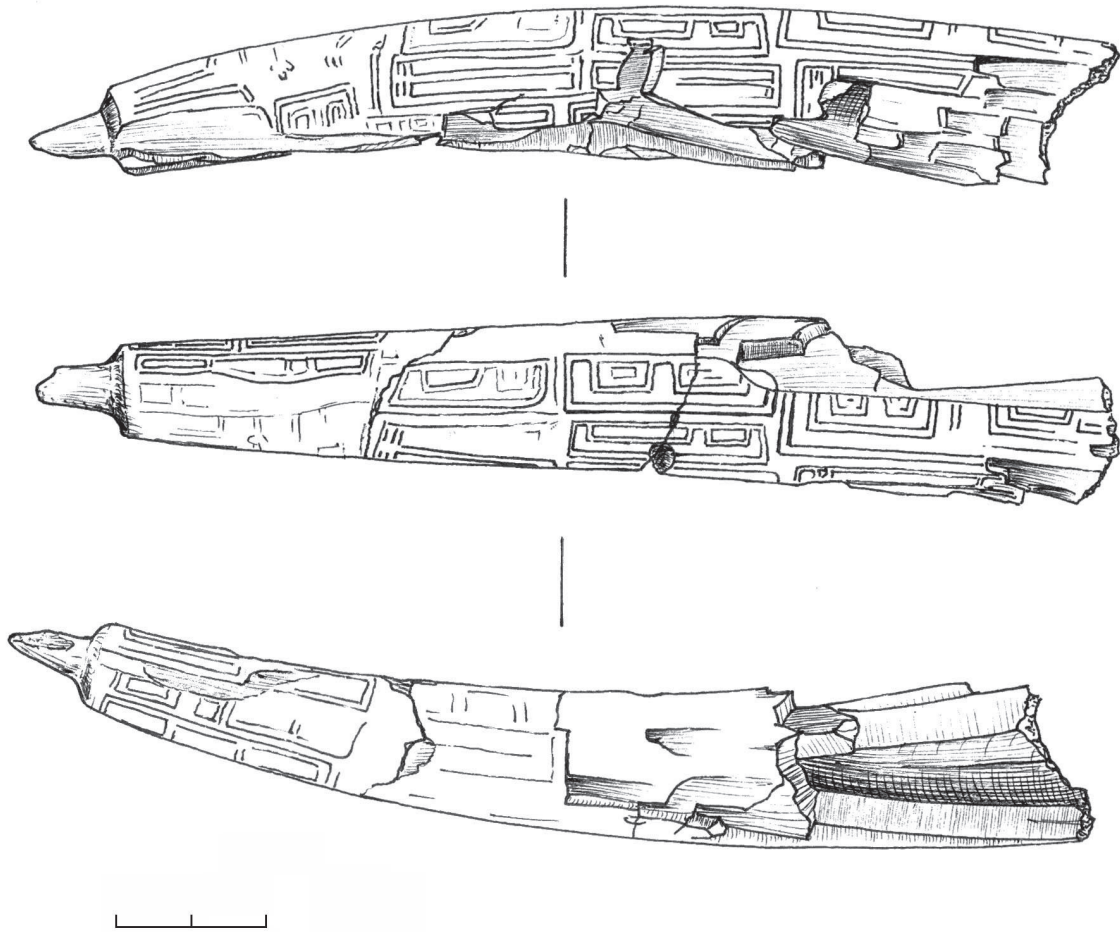

Рис. 2. Прорисовка орнаментції виробу (виконав М.Ільків).
Fig. 2. Outline of the geometrical pattern on the tusk (by M. Il'kiv)

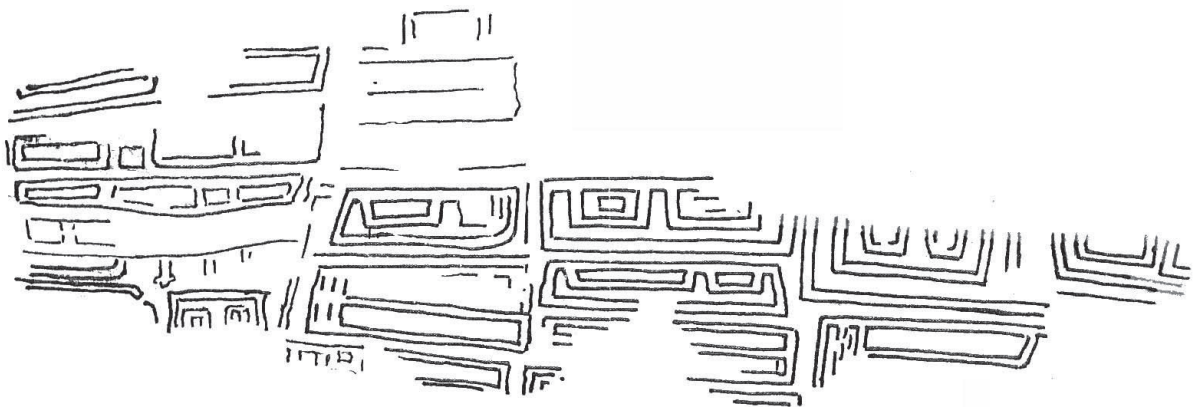

Рис. 3. Розгортка орнаменту на поверхні бивня.
Fig. 3. Unrolling of the pattern on the mammoth tusk surface